

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх.№	50-454-01-59
Дата	01, 08 2024 г.

17¹⁴
Мин

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
50-то НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, ведно с мотиви и предварителна оценка на въздействието към него.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и обсъждане по установения ред.

2024 г.

гр. София

ВНОСИТЕЛИ:

Младен Митрев
Борис Бонин
Николай Димитров
Алент Василев
Катя Кочанова
Лена Борисова
Кирил Петков
Горд Горд
Петър Колев

Земля Смеренная,

Александр Смирнов

Степан Иванов

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

(обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г., бр. 59 от 2010 г., бр. 1, 23, 32, 45, 81 и 82 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 93 от 2011 г.; изм., бр. 20, 50 и 81 от 2012 г., бр. 15, 17, 30, 52, 66, 70 и 71 от 2013 г., бр. 19, 21, 53, 98 и 107 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 28, 39, 50, 62 и 76 от 2016 г., бр. 13 от 2017 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2017 г. – бр. 14 от 2017 г.; изм., бр. 63, 65, 85, 90 и 103 от 2017 г., бр. 7, 15, 49 и 77 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г.; Решение № 2 на Конституционния съд от 2019 г. – бр. 19 от 2019 г.; изм., бр. 29, 64 и 83 от 2019 г., бр. 11, 86, 103, 109 и 110 от 2020 г., бр. 16 от 2021 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 41 от 2021 г.; Решение № 6 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 43 от 2021 г.; изм., бр. 80 от 2021 г., бр. 15, 24 и 32 от 2022 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 56 от 2022 г.; изм., бр. 62 от 2022 г., бр. 11, 48, 66, 69, 84, 86 и 108 от 2023 г. И бр. 18 от 2024 г.)

§ 1. В чл. 33, ал. 3 накрая се добавя ново изречение: “Решения по чл. 30, ал. 2, т. 6 не могат да се приемат след изтичане на мандата на изборните членове на Висшия съдебен съвет.”

§ 2. В чл. 173, ал. 1 се създава ново изречение второ:
“Процедурата не се открива ако мандатът на изборните членове на Висшия съдебен съвет по чл. 130, ал. 4, изр. 1 от Конституцията на Република България е изтекъл или изтича в сроковете за провеждане на процедурата.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Започналите процедури по чл. 173, които не са приключили с акт за назначаване към датата на обнародване на този закон, се прекратяват.

§ 4. Този закон влиза в сила в деня на обнародването му.

ВНОСИТЕЛИ:

Дадмуз Шурманов
Франко Романов
Николай Деменов
Асет Васильев
Дамир Кочераев
Лена Борисовна
Кирил Петков
Стой Стоев
Петар Кочев
Денция Симеонова
Александра Сидимова
Стефана Николова

МОТИВИ

към

проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор са конституционно установени органи, в които се концентрира особено голяма отговорност за функционирането на съдебната власт в България.

Председателят на Върховния касационен съд е административен ръководител на най-висшата съдебна инстанция, която разглежда граждански, търговски и наказателни дела в страната. Участва в работата на Висшия съдебен съвет (ВСС) като член по право и председателства заседанията на Съдийската колегия на ВСС, а при отсъствие на министъра на правосъдието и на представляващия ВСС, председателства заседанията на Пленума на ВСС.

Председателят на Върховния административен съд е административен ръководител на върховния съд, който разглежда жалбите срещу актовете на изпълнителната власт - Министерски съвет, министрите, областните управители, общинските съвети, кметове и много други.

Главният прокурор ръководи и представлява прокуратурата в Република България. Значимата роля на главния прокурор е изтъкната изрично в Решение № 11 от 23 юли 2020 г. по к.д. 15/2019г., а именно: *"...конституционният законодател съсредоточава и персонализира в лицето на главния прокурор крайната отговорност за законосъобразното упражняване от прокурорите на правомощията по чл. 127, т. 1-6 от Конституцията."* Главният прокурор председателства Прокурорската колегия на ВСС.

Мандатът на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор е 7 години.¹ Продължителността на мандата на тези органи се обосновава от необходимостта да се гарантира устойчивост в работата на институциите, включително и застъпване на мандатите на другите органи в съдебната власт.

Съществените правомощия, които са възложени за изпълнение на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния

¹ В системата на държавните органи в Република България мандат от 7 години е един от най-дългите. Членовете на Конституционния съд са с по-дълъг мандат от 9 години. Друг орган със седемгодишен мандат е КЗК.

прокурор, изискват на съответните позиции да бъдат назначавани лица, които се ползват с високо обществено доверие.

Обществената легитимност на лицата, които заемат високи позиции най-общо се основава на две групи фактори - личните и професионалните качества на конкретното лице от една страна, и от друга страна - органа, който ги избира и процедурата по избор.

Провеждането на процедура, която да излъчи кандидати за тези позиции с необходимите качества не може да отнеме по-малко от 4 месеца с оглед всички изисквания за публичност при номинирането на кандидатите, изслушването им, обсъждане на кандидатурите и др. действия, необходими за провеждане на публичен, прозрачен и обоснован процес за избор, който да генерира обществено доверие, съответно на особената отговорност, с които са натоварени тези институции.

Основна цел на настоящия законопроект е да увеличи гаранциите за прозрачност и по-висока обществена легитимност при избор на председател на ВКС, председател на ВАС и главен прокурор, като предвиди изрично правило, че ВСС след изтичане на мандата си да не може да провежда процедура за избор, съответно да предлага за назначаване на президента на републиката кандидати за изброените три позиции.

В обществото е натрупано голямо недоверие към съдебната власт и особено спрямо Висшия съдебен съвет, като кадрови орган на съдебната власт, и Инспектората към ВСС. Обстоятелството, че мандатът и на двата органа, е изтекъл, води до допълнително намаляване на общественото доверие към тях. Като последица всяко едно съществено решение от дългосрочно значение за функционирането на съдебната власт, взето от тези два органа с изтекъл мандат, е с ниско обществено доверие и води до недоверие за демократичната му легитимност. Тук следва да се акцентира, че за решения, които имат фундаментално и дългосрочно значение за функциониране на съдебната власт и доверието, освен правните основания, на които се основава тяхната законосъобразност, законодателят следва да уреди и допълнителни гаранции, които да засилват доверието и тяхната прозрачност и демократична легитимност. Особено в случаите, когато е налице избор на конституционно установени органи. Следва да бъде отбелязано, че за гарантиране на правовата държава и демократичната легитимност на конституционно установени органи е необходимо техният избор да се извършва от съответния орган (т.е. от овластващия орган) по време на неговия конституционно установен мандат.

Конституционният съд се е произнасял по въпроса дали органи с изтекъл мандат могат да упражняват правомощията си. Например, в Решение № 12 от 27.09.2022 г. на КС по к. д. № 7/2022 г., по повод главният инспектор и инспекторите в Инспектората към Висшия съдебен съвет е постановил, че те изпълняват своите функции до избиране от Народното събрание на главен инспектор, съответно на инспектори, и след изтичане на техния мандат. Конституционният съд в Решение № 4 от 21.04.2005 г. на КС по конст. д. №

11/2004 г. е приел, че мандатът на председателите на ВКС и ВАС и на главния прокурор се изчерпва с изтичането на срока му и изрично изтъква обстоятелството, че всеки от споменатите трима магистрати се явява административен връх на съответната институция, чието функциониране предполага административна йерархия, годна да помогне за плавно преминаване от изчерпвания мандат към нововъзлагания. В тези решения обаче не е коментиран въпросът за това какви законови ограничения при изпълнение на функциите на тези органи с изтекъл мандат са допустими, именно с оглед гарантиране на по-високо обществено доверие във взетите решения. В мотивите на РКС № 12 от 27.09.2022 г., се сочи "...мандатността разкрива възможни вариации, свързани с естеството на дейност на съответните държавни органи, която поражда и спецификите на правния режим на техния мандат", както и че преценката за това как да се приложи принципа на мандатност и принципа за непрекъсваемост "предполага Конституцията (или законът) да намери онези правни решения, които при гарантиране на функционирането на институциите да осигурят последователното прилагане на друг конституционен принцип - този на мандатността".

Същевременно, законодателните решения, които предвиждат публични органи в края на мандата си да не вземат решения, които да имат дългосрочно действие, не са нов подход в българското законодателство. Например, съгласно чл. 17а, ал. 1 от Закона за общинския дълг общинският съвет не може да приема решения за поемане на дългосрочен общински дълг след изтичането на 39 месеца от неговото избиране (изключенията от това правило са лимитативно изброени в закона).

ВНОСИТЕЛИ:

Надглед Мърданов
Бончо Бончев
Николай Деев
Асент Вехинов
Варел Колев
Денко Бучев
Кирил Петков
Горю Стоев
Мелко Кочев

Хенриг Амурова

Александр Сидоров

Олеся Амурова

1

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА
ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

I. Част първа

Елементи на оценката	Аргументация
Основания на законодателната инициатива	Със законопроекта се увеличават гаранциите за прозрачност и висока обществена легитимност при избор на председател на ВКС, председател на ВАС и главен прокурор, като се предвижда изрично правило, че ВСС в края на мандата си не може да открива процедура за избор, съответно да предлага за назначаване на президента на републиката, на кандидати за изброените три позиции.
Заинтересовани групи	Заинтересовани от законодателното предложение са всички български граждани и органите на съдебната власт в Република България.
Анализ на разходи и ползи	Не се очакват допълнителни административни разходи, тъй като не се правят промени водещи до такива разходи.
Административна тежест и структурни промени	С приемането на законопроекта не се предвижда сливане или закриване на административни структури.
Въздействие върху нормативната база	Не се предвижда.
Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие	Предложението не засяга спазването на принципа на равенство съгласно българското законодателство и за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната. Не се очакват негативни въздействия на предложението върху балансираното демографско развитие, включително върху

Елементи на оценката	Аргументация
	темповете на намаляване на броя на населението, динамиката на миграционните потоци и ограничаването на броя на емигриращите българи.

ВНОСИТЕЛИ:

Мария Митрева
 Божидар Бончев
 Николай Деев

Алиг Василев
 Зорница Костова
 Лена Борисова
 Кристина Петков
 Стою Стоев
 Петър Кочев

Зорница Семенова
 Александър Сиделин
 Снежана Илиева